

Stortingets utredningsseksjon

Til: (...)

Dato: 08.04.2022

Utredet: (...)

Oppdragsnr: 2022089

Om suverenitet på Svalbard (2022089)

Store norske er i ferd med å avslutte gruvedrift på Svalbard. Personer med juridisk kompetanse har overfor meg hevdet at dette kan påvirke Norges evne til å utøve suverenitet på Svalbard, da det skal foreligge en binding knyttet til gruvedrift i Svalbard-traktaten. Stemmer dette?

INNHold

1	Innledning og sammendrag	3
2	Suverenitet over Svalbard og norsk gruvedrift	3
2.1	Rettslige utgangspunkter	3
2.2	Suverenitetsspørsmål – statsvitenskapelig perspektiv.....	5
2.3	Særlig om bergverksordningen og svalbardmiljøloven	8
3	Avsluttende bemerkninger	9

1 Innledning og sammendrag

Spørsmålet er om Svalbardtraktaten inneholder forpliktelser som medfører at avvikling av norsk gruvedrift vil få konsekvenser for Norges evne til å utøve suverenitet på Svalbard. Bakgrunnen for spørsmålet, er at Store Norske Spitsbergen Kulkompani har [besluttet å nedlegge selskapets siste gruve i drift \(gruve 7\)](#).

Så langt vi kan se, inneholder ikke Svalbardtraktaten bestemmelser som medfører at norsk suverenitet rent formelt vil bli påvirket ved at norske selskaper avslutter sin gruvedrift. Svalbardtraktaten anerkjenner «Norges fulle og uinnskrenkede høihetsrett» – dvs. suverenitet – over Svalbard. Traktatteksten har ingen regulering som tilsier at suvereniteten er avhengig av norsk tilstedeværelse i form av gruvedrift.

En annen sak er at norsk suverenitetshevdelse, samt gjennomslag for Norges Svalbard-politikk, potensielt kan påvirkes eller vanskeligiggjøres ved mindre tilstedeværelse på øygruppen. Et slikt synspunkt er hevdet i ulike artikler, blant annet i lys av avviklingen av norsk gruvedrift. Det er også hevdet at ytterligere vern av områder til fortrenghet for blant annet gruvedrift, kan være i strid med bergverksordningen. Dette kan, ifølge enkelte, medføre at Norge mister troverdighet som suverenitetshevder.

I det følgende redegjør vi for de rettslige utgangspunktene vedrørende norsk suverenitet over Svalbard i punkt 2.1. I punkt 2.2 gjengir vi – på et overordnet nivå – synspunkter på norsk suverenitet over Svalbard fra et mer statsvitenskapelig perspektiv. I punkt 2.3 ser vi nærmere på forholdet mellom miljøvernlovgivningen og bergverksordningen. Vi fremhever at vi ikke foretar noen egen vurdering av spørsmålene som reises i punkt 2.2 og 2.3 – utredningen har kun til formål å belyse spørsmål og utfordringer som har kommet til uttrykk i akademisk teori og i den offentlige debatt.

2 Suverenitet over Svalbard og norsk gruvedrift

2.1 Rettslige utgangspunkter

[Svalbardtraktaten](#) slår fast Norges suverenitet over Svalbard, jf. artikkel 1 (vår utheving) ¹:

*«De høie kontraherende parter er enig om å anerkjenne under de vilkår som er fastsatt i nærværende traktat **Norges fulle og uinnskrenkede høihetsrett** over Spitsbergenøgruppen, som foruten Bjørnøya eller Beeren-Eiland omfatter alle øer mellom 10° og 35° lengde øst for Greenwich og mellom 74° og 81° nordlig bredde, særlig: Vest-Spitsbergen, Nordostlandet, Barents' Øy, Edge-Øy, Kong Karls Land. Hopen eller Hopen-Eiland og Prins Karls Forland tillikemed alle de øer, holmer og skjær, som hører dertil (se det vedfødte kart).»*

---

¹ Formelt er det de franske og engelske traktattekstene som er autentiske, jf. Svalbardtraktaten artikkel 10 (3).

Suverenitet over et område innebærer retten til å vedta lover og regler og håndheve disse, innenfor de rammer som følger av folkeretten. I [Meld. St. 32 \(2015-2016\)](#) er følgende uttrykt om norsk suverenitet over Svalbard (s. 17):

«Norges suverenitet over Svalbard er ubestridt. Suverenitet vil si at en stat har eksklusiv råderett over sitt territorium og eksklusiv rett til å utøve myndighet der, f.eks. rett til å vedta og å håndheve lover og andre regler. Norges suverenitet bekreftes i Svalbardtraktaten, og i henhold til alminnelig folkerett av stilltiende aksept fra de øvrige statenes side.»

Svalbardtraktaten setter imidlertid visse begrensninger for utøvelsen av norsk myndighet.² Blant annet er Norge på nærmere definerte områder forpliktet til å sikre like rettigheter for borgere og selskaper fra traktatstatene. Dette er redegjort for i [St.meld. nr. 9 \(1999\)](#) punkt 4.1.2:

«Bestemmelser om ikke-diskriminering finnes i artikkel 2 om lik rett til fiske og jakt på Svalbard, artikkel 3 om lik rett til adgang og opphold på Svalbard uansett formål og til uhindret å drive all slags maritim-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet på like fot, samt artikkel 7 om likebehandling når det gjelder erverv, utnytting og utøvelse av eiendomsrett og bergverksrettigheter. Kravet til likebehandling medfører forbud mot diskriminering på de nevnte områder begrunnet i nasjonalitet og nasjonal tilhørighet.»

Det er – så langt vi kan se – ingen bestemmelser i Svalbardtraktaten som medfører at Norges suverenitet vil bli påvirket ved avvikling av norsk bergverksindustri. I [Meld. St. 32 \(2015-2016\)](#) punkt 2.2 uttrykkes også følgende om Store Norske Spitsbergen Kulkompani:

«En reduksjon i virksomheten i selskapet har ingen betydning for vår suverenitet over øygruppen eller vår myndighetsutøvelse.»

Det stemmer imidlertid at det foreligger en «binding» knyttet til bergverk, i den forstand at Norge er forpliktet til å opprette en bergverksordning, jf. [Svalbardtraktaten](#) artikkel 8 (1) (vår utheving):

*«For de områder som er nevnt i artikkel 1 forplikter Norge sig til å **istandbringe en bergverksordning** som særlig med hensyn til skatter, gebyrer eller avgifter av enhver art og de almindelige eller særlige arbeidsvilkår skal utelukke alle forrettigheter, monopoler eller begunstigelser til fordel for staten eller for undersåtter av nogen av de høie kontraherende parter, Norge innbefattet, og sikre det lønnede personale av enhver art de nødvendige lønnsgarantier og garantier for beskyttelse av dets fysiske, moralske og intellektuelle velvære.»*

En slik ordning ble opprettet ved kongelig resolusjon i 1925, se [Bergverksordningen for Svalbard](#). Dette skjedde etter forhandlinger med enkelte av de andre traktatpartene, jf. artikkel 8 (4), som ga traktatpartene anledning til å foreslå endringer før ordningens ikrafttredelse.³

---

² Se [Meld. St. 32 \(2015-2016\)](#) punkt 3.2.5 for en nærmere omtale av traktatens begrensninger på Norges utøvelse av myndighet.

³ Konkret anviser artikkel 8 (4) at endringsforslag skulle avgjøres av en kommisjon bestående av én representant fra hver av traktatpartene. Norge valgte imidlertid å løse innvendingene fra andre traktatstater ved forhandlinger, og unngikk dermed formelle innsigelser.

Helt overordnet gir ordningen traktatlandenes borgere og selskaper en generell rett til å søke etter, erverve og utnytte naturforekomster, innenfor de rammene ordningen angir. Likebehandlingsprinsippet er nedfelt i § 2. Utover å angi rettigheter, skranker, vilkår mv. oppstiller ordningen ingen plikt til faktisk å utføre gruvedrift.

I juridisk teori har enkelte hevdet at ordningen – *i tillegg til å være norsk forskrift* – er et internasjonalt bindende instrument. For å underbygge dette er det vist til prosedyren for å fastsette ordningen etter Svalbard-traktaten artikkel 8 (4), samt forhandlingene med enkelte av de andre traktatpartene forutfor vedtakelsen.⁴

2.2 Suverenitetsspørsmål – statsvitenskapelig perspektiv

Det kan ikke utledes av traktaten at Norge mister noe av sin suverenitet – *eller at suvereniteten på annen måte formelt påvirkes* – ved at norsk gruvedrift avvikles.

En annen sak er at det kan hevdes at norsk suverenitet *underbygges* ved tilstedeværelse på øygruppen, og at eierskap generelt bidrar til å gjennomføre norsk Svalbard-politikk. Ut ifra en slik betraktning kan det hevdes at mindre nærvær kan medføre at norsk suverenitets- og myndighetsutøvelse i større grad vil påvirkes av utenlandske interesser, samt at gjennomføringen av norsk Svalbard-politikk for øvrig vanskeliggjøres. I den forbindelse nevner vi at regjeringen i tidligere stortingsmeldinger har fremhevet betydningen av norsk tilstedeværelse på Svalbard, se [St.meld. nr. 9 \(1999\)](#) punkt 14.1.3:

«Det er regjeringens oppfatning at norsk suverenitetsutøvelse er tjent med en permanent tilstedeværelse av norske borgere.»

I flere stortingsmeldinger er det videre uttrykt at eierskap til grunneiendom og selskaper er blant virkemidlene for å gjennomføre norsk Svalbard-politikk:

- [St.meld. nr. 9 \(1999\)](#) punkt 2.3.1, 2.3.5, 2.3.6 og punkt 7
- [St.meld. nr. 22 \(2008-2009\)](#) punkt 4.3 (særlig punkt 4.3.6)
- [Meld. St. 32 \(2015-2016\)](#) punkt 4.2.2
- [Meld. St. 8 \(2019-2020\)](#) s. 54 (om Stor Norske)

Stortingsmeldingene gir overordnet uttrykk for at gruvedriften har vært viktig for norsk bosetning og gjennomføring av norsk svalbardpolitikk.⁵ Samtidig fremheves at det har skjedd en gradvis utvikling i retning av en bredere næringsstruktur, som har medført at samfunnet er mindre avhengig av kullvirksomheten.⁶ Vi tilføyer her at regjeringen gikk inn for [permanent nedleggelse av Svea og Lunckefjell i 2017](#), og i dag er gruve 7 den eneste gruve i drift.

---

⁴ Geir Ulfstein, *The Svalbard Treaty: From Terra Nullius to Norwegian Sovereignty* (1995) s. 136 følgende. Bergverksordningens rettslige status har imidlertid vært gjenstand for diskusjon, se [Ot. prp. Nr. 38 \(2000-2001\)](#) punkt 4.2.2.

⁵ [St.meld. nr. 9 \(1999\)](#) punkt 7.4.1, [St.meld. nr. 22 \(2008-2009\)](#) punkt 4.2.3.

⁶ [Meld. St. 32 \(2015-2016\)](#) punkt 2.2 og 9.1.

I ulike artikler er det hevdet at nedbyggingen av norsk gruvedrift vil få betydning for norsk suverenitetshevdelse, myndighetsutøvelse og politikk. I [Svalbard og havområdene – nye utenrikspolitiske utfordringer for Norge? \(2020\)](#)⁷ er det uttrykt at reduksjonen av den norske kulldriften har store konsekvenser for Svalbard-samfunnet og forutsetningene for norsk politikk på øygruppen.⁸ Det vises til at gruvedriften til Store Norske Spitsbergen Kullkompani («SNSK» eller «Store Norske») har vært hjørnesteinen i Svalbard-samfunnet. Som sådan har gruvedriften vært med på å normalisere et norsk nærvær. Om betydningen normalisering uttrykkes følgende:

«Selv om hverken størrelse eller fasong på det norske nærværet formelt sett har betydning for norsk suverenitet på Svalbard – den suvereniteten har Norge fått gjennom en internasjonal traktat uten tidsbegrensning – er det klart at normaliseringen ytterligere klargjorde for all verden at Svalbard var en del av Norge.»⁹

Artikkelforfatterne uttrykker at Store Norske, som følge av reduksjon i virksomhet, ikke lenger er en aktør som preger Svalbardsamfunnet.¹⁰ Andre næringer (forskning, undervisning og turisme) har ikke vært like vellykkede når det gjelder normaliseringspolitikken.¹¹ Grunnen er at disse næringene i større grad består av ikke-norske statsborgere. Med henvisning til en *artikkel* av Torbjørn Pedersen¹² reises spørsmålet om utvanningen av den norske befolkningen kan føre til feiloppfatninger av Svalbards status, og på den måten skape utenrikspolitiske utfordringer for Norge. Dette betyr ikke nødvendigvis at prinsippet om norsk suverenitet settes til side, men andre stater kan mene de har legitimitet til å påvirke hvordan øygruppen forvaltes. Artikkelen drøfter også andre utfordringer, før det i konklusjonen fremheves blant annet følgende:

«Norge har suverenitet eller suverene rettigheter i et stort område av Arktis. Norsk politikk og norske posisjoner har vært stabile, men andre lands interesser har økt og omstendighetene endret seg. På selve Svalbard skjer det strukturelle endringer som rokker grunnlaget for norsk politikk, men de berører også andre lands tilstedeværelse og interesse for øygruppen.»¹³

I artikkelen [The Politics of Presence: The Longyearbyen Dilemma \(2017\)](#)¹⁴ er det mer direkte uttrykt at det har skjedd drastiske endringer i befolkningen på Longyearbyen som kan påvirke Norges suverenitetshevdelse.¹⁵ Det vises til at Longyearbyen har opplevd en betydelig og jevn tilstrømning av ikke-norske statsborgere, som har endret befolkningssammensetningen. Dette kan føre til misoppfatninger om Svalbards rettslige status, hvilket kan by på utenriks- og sikkerhetspolitiske utfordringer for Norge.

På samme måte som i ovennevnte artikkel, forklares befolkningsendringene med at det har skjedd en økning i aktiviteter som rekrutterer personer fra hele verden, samtidig som det har skjedd en

⁷ Arild Moe og Øystein Jensen. Publisert i *Internasjonal Politikk*, årgang 78, Nummer 4 (2020), s. 511–522.

⁸ Se sammendraget.

⁹ Se artikkelen (Moe/Jensen) s. 512 (under overskriften Svalbard: Demografi og næringsutvikling).

¹⁰ Konkret vises det til nedleggelsen av Lunckefjell og Svea. Med vedtaket om stopp i kulldriften er en pilar i svalbardsamfunnet og norsk svalbardpolitikk nesten blitt borte, uttrykkes det.

¹¹ Artikkelen (Moe/Jensen) s. 513 (under overskriften Svalbard: Demografi og næringsutvikling).

¹² Nærmere omtalt under.

¹³ Se artikkelen (Moe/Jensen) s. 520.

¹⁴ Torbjørn Pedersen. Publisert i *Arctic Review on Law and Politics*, vol. 8 (2017) s. 95-108.

¹⁵ Se artikkelen (Pedersen) 96 (under punkt 1 introduction).

reduksjon i bergverksvirksomheten (som i hovedsak har bestått av norsk arbeidskraft).¹⁶ Det uttrykkes at det ikke er usannsynlig med et scenario hvor andelen norske borgere synker til 50 % eller lavere.

Som bakgrunnsteppe for drøftelsene trekker artikkelforfatter særlig frem krisen som rammet Store Norske i 2014-2016, da et dramatisk fall i kullprisene medførte at selskapet kunngjorde at det ville opphøre med mesteparten av sin kullgruvevirksomhet.¹⁷ Som følge av denne krisen har Norge den laveste andelen nærværende nordmenn på øygruppen på hundre år.¹⁸

Ifølge artikkelforfatter kan det hevdes at fortynningen av den norske befolkningen i siste instans kan påvirke Norges mulighet til å utøve suverenitet på Svalbard (våre uthevninger):

*“Roxanne Lynn Doty highlights the meaning of “the nation” in her discussions on sovereignty. She states that “[w]hen it is no longer clear who makes up the nation, a state’s internal sovereignty and the existence of the state itself is threatened”. Relating this argument to Svalbard, although the archipelago is clearly not a separate nation state, one could argue that demographic changes in its largest settlement, Longyearbyen, which has arguably moved from being a predominantly Norwegian to a more international settlement, could ultimately **affect internal sovereignty** as the composition of the population changes. Similarly, the presence of a parallel “nation” in Svalbard – the Russian settlement of Barentsburg – also becomes relevant to discussions on internal sovereignty, as does Stephen Krasner’s concept of domestic sovereignty, because each of these factors may **reduce the effectiveness of Norwegian control** within Svalbard.”¹⁹*

Hovedargumentet, som utbroderes i artikkelen, er at befolkningsendringene bidrar til at Svalbard får en sterkere internasjonal karakter. Dette kan føre til at policymakers og lekfolk danner seg en oppfatning av at Svalbards rettslige status er uoppgjort, internasjonal eller internasjonalisert.

Artikkelforfatter trekker likevel frem at norsk suverenitet over Svalbard står sterkt i juridisk teori (selv om det er noe uenighet om Svalbardtraktatens anvendelse på havområdene rundt). Men uavhengig av hvor sterkt Norges suverenitet står i rettslig teori, kan misoppfatninger om den rettslige statusen medføre at andre fristes til å utøve mer innflytelse:

“No matter how strong Norway’s sovereignty stands in legal theory; the mere conception of a political vacuum or dispute over sovereignty could certainly tempt others to assert more influence here.”²⁰

I konklusjonene fremheves blant annet følgende:

“Longyearbyen, the administrative capital of Svalbard, has been one of the most important instruments in the assertion of Norwegian sovereignty over Svalbard. The Norwegian government has explicitly stated that the presence of Norwegian citizens in Longyearbyen

---

¹⁶ Se artikkelen (Pedersen) s. 100 (under punkt 2 Longyearbyen is changing).

¹⁷ Se artikkelen (Pederssen) s. 96 (under punkt 1 introduction)

¹⁸ Se artikkelen (Pederssen) s. 101 (under punkt 2 Longyearbyen is changing)

¹⁹ Se artikkelen (Pederssen) s. 99 (under punkt 1.2 Theories and Scholarly Work)

²⁰ Se artikkelen (Pederssen) s. 102 (under punkt 3 The Politics of Presence)

serves this purpose. However, the Norwegian presence is changing, at it is changing fast. The current crisis in Store Norske, the main employer of Norwegians in Longyearbyen since 1916, has reduced the share of Norwegians and altered the composition of Longyearbyen significantly.”

“Isolated, the declining trend in the share of Norwegians in Svalbard is likely to fuel misperceptions about its legal status. Misperceptions, which in turn, could tempt other governments to assert more political influence in Svalbard, which may ultimately affect peace and stability in the region.”

I kronikken [Sårbare Svalbard \(2018/2019\)](#)²¹ er det videre uttrykt at suverenitetshevdelsen på Svalbard hviler på tre pilarer, som alle er under press. En av pilarene er norsk tilstedeværelse.²² Kronikkforfatter viser til at andelen norske statsborgere rundt 2009 var på 70 %, mens den i 2019 var på 57 %. Kronikkforfatter mener en robust og stabil tilstedeværelse er nødvendig for at Norge skal ha troverdighet som suverenitetshevder.

Samlet sett gir artiklene uttrykk for at de demografiske endringene på Svalbard kan påvirke norsk suverenitetshevdelse, eller i det minste at andre land kan mene at de har legitimitet til å øve mer innflytelse. Vi viser til artiklene for de nærmere drøftelsene og nyansene. Vi viser også til [nettsidene til SSB](#) for mer oppdatert data om befolkningen og befolkningsutviklingen på Svalbard.²³

2.3 Særlig om bergverksordningen og svalbardmiljøloven

I et relativt nylig [leserinnlegg](#)²⁴ er det hevdet at ytterligere vern av områder på Svalbard kan komme i strid med traktaten og bergverksordningen. Det er videre hevdet at dette kan medføre at andre stater kan utfordre Norges suverenitet.

Et lignende argument ble fremmet av det russiske selskapet Trust Arktikugol da Sysselmannen (nå: Sysselmesteren) i 2002 la frem nye verneplaner, kort tid etter vedtakelsen av [Svalbardmiljøloven](#).²⁵ I artikkelen [Hvor normalt kan Svalbard bli? Et lite stykke Russland i møte med norsk forvaltning \(2013\)](#)²⁶ er det forklart at russerne fremmet to protestnoter under henvisning til bergverksordningen:

«I to offisielle protestnoter ble de norske verneplanene nevnt som «uakseptable» ettersom de i realiteten ekskluderte områder fra bergverksregimet som Svalbardtraktaten i sin tid etablerte.»²⁷

---

²¹ Per Arne Totland. Publisert i nettavisen High North News 23. oktober 2018 (oppdatert 8. februar 2019)

²² De andre er Svalbardtraktaten og forvaltning og politikk.

²³ Av en relativt ny SSB artikkel fremgår det at det er rekordmange innbyggere i Longyearbyen og Ny-Ålesund, og at norske statsborgere står for nesten hele veksten. Se [Rekordmange innbyggere \(2021\)](#).

²⁴ Arnstein Skaare og Bjørn Fjukstad, *Troverdig suverenitetshevdelse gjennom vern?*, Svalbardpostens nettgave 18.11.2021. Forfatterne har hatt tilknytning til Store Norske, og er gründere i selskapet Austre Adventfjord AS.

²⁵ Lov av 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (Svalbardmiljøloven). Loven ble vedtatt i 2001, og erstattet tidligere miljøforskrifter. Formålet med loven var blant annet å styrke miljøvernet, samt å gi en samlet og mer oversiktlig regulering av miljøvern på Svalbard.

²⁶ Jørgen Holten Jørgensen. Publisert i *Nordisk Østforum* (2013) s. 327-351.

²⁷ Se artikkelen (Jørgensen) s. 340-341 (under overskriften «Miljøvern som virkemiddel»)

Ifølge samme artikkel uttrykte viseutenriksminister V. Tsjizjov i en tale til Føderasjonsrådet i 2003 at Russland motsatte seg Norges forsøk på å benytte miljøvernlovgivning til å etablere et system som innebærer at det må søkes om tillatelse til virksomhet. Ifølge Tsjizjov stred dette mot forutsetningene for Svalbard-traktaten, som i henhold til hans oppfatning var at det var tilstrekkelig å melde fra om virksomhet.²⁸ Så vidt vi forstår, hadde det forutfor svalbardmiljøloven vært tilstrekkelig å melde fra om virksomhet i områder som ikke var vernet. Senere har imidlertid Russland, ved visestatsminister Sergej Narysjkin, anerkjent den norske lovgivningen for øygruppa, inkludert miljølovgivningen.²⁹

Likevel har Katarzyna Zysk³⁰, til en [NRK-artikkel](#)³¹, uttalt det er en utbredt oppfatning i Russland om at det finnes skjulte agendaer som vil begrense Russlands nærvær og virksomhet i på Svalbard – deriblant lover om naturvern.

Så langt vi kan se, regulerer ikke bergverksordningen forholdet til miljøvernreguleringer. Som utgangspunkt kan det hevdes at adgangen Svalbardmiljøloven gir til å verne områder, samt til å nekte etablering av kulldrift også utenfor verneområdene, står i en viss kontrast til bergverksordningen.³² I forbindelse med utarbeidelsen av svalbardmiljøloven uttrykte dessuten flere høringsinstanser at loven beskjerer rettigheter som grunneiere og bergverksnæringen har etter svalbardtraktaten og bergverksordningen.³³

Den norske posisjonen, som kommer til uttrykk i svalbardmiljølovens forarbeider, er imidlertid at bergverksordningen ikke er til hinder for offentligrettslig regulering i form av miljøvernlovgivning. Det uttrykkes at bergverksordningen ikke uttømmende regulerer retten til å søke etter og utvinne mineraler på Svalbard.³⁴ Norsk lovgivning er fragmentarisk og må suppleres av annen lovgivning. Det er vist til at traktaten artikkel 2 pålegger Norge både rett og plikt til å gi utfyllende miljøvernregler. Rettighetene som tilstår etter bergverksordningen må derfor «... tåle å være underlagt andre regler som fastsettes på lovlig måte av norske myndigheter, forutsatt at slik regulering ikke strider mot traktaten.» Ifølge departementet er de reguleringer som foretas og hjemles gjennom miljøvernloven innenfor traktatens rammer.

3 Avsluttende bemerkninger

Som nevnt innledningsvis, har vi ikke foretatt noen egen vurdering av problemstillingene og synspunktene som gjengis i punkt 2.2 og 2.3. For denne utredningens formål har vi nøydt oss med å vise til disse synspunktene, som det kan være uenighet om. Vi tilføyer i den forbindelse at tidligere sysselmaster Odd Olsen Ingerø i 2015 uttrykte at norsk suverenitet ikke er truet. Og i artikkelen [The Svalbard Treaty and Norwegian Sovereignty \(2020\)](#)³⁵ vektlegges at norsk suverenitet aldri har blitt bestridt. Riktignok forlangte Sovjetunionen revisjon av Svalbard-traktaten i 1944. Det ble da

---

²⁸ Ibid.

²⁹ Se artikkelen (Jørgensen) s. 342 (under overskriften «Miljøvern som virkemiddel»)

³⁰ Forsker på sikkerhetspolitikk i nordområdene og professor ved Institutt for Forsvarsstudier.

³¹ Benjamin Fredriksen og Frode N. Børfjord, *Hvordan ser Russland på oss?*, publisert på NRKs nettsider 24. mars 2022.

³² Sml. artikkelen (Jørgensen) s. 339 (under overskriften «Miljøvern som virkemiddel»)

³³ Se [Ot. prp. Nr. 38 \(2000-2001\)](#) punkt 4.2.2.

³⁴ Se [Ot. prp. Nr. 38 \(2000-2001\)](#) punkt 4.2.2.

³⁵ Øystein Jensen, *Arctic Review on Law and Politics*, Vol. 11 (2020), s. 82–107.

fremført krav om overføring av Bjørnøya til Sovjetunionen, samt at Spitsbergenøygruppen skulle bli forvaltet som et norsk-sovjetisk fellesstyre. Dette utløste den såkalte Svalbard-krisen, som varte til 1947. Da avslø Norge videre forhandlinger om revisjon Svalbardtraktaten. Både Storbritannia og USA hadde lagt press på Norge i den forbindelse. Ifølge artikkelforfatter demonstrer denne hendelsen at Norge ikke kan presses for langt i suverenitetsspørsmål:

“If there is one thing the “Svalbard crisis” shows, it is that Norway cannot be pushed too far regarding sovereignty issues; whoever challenges Norwegian sovereignty on Svalbard challenges not only Norway, but the interests of other powerful states that see themselves served by the fact that Norway possesses sovereignty over the archipelago.”³⁶

Artikkelforfatter viser likevel til at Svalbardtraktaten har bydd på utfordringer for Norges utøving av myndighet på nærmere områder, se konklusjonen i artikkelen.

---

³⁶ Se artikkelen (Jensen) s. 93-94 (under punkt 5 Disputes).